

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Інновації відіграють визначальну роль в економічному розвитку країни і забезпечують формування виробничого потенціалу національного господарства на новій науково-технічній базі. Від ефективності інноваційної діяльності залежать стан та перспективи розвитку аграрного виробництва, рівень технічної оснащеності основними засобами аграрних підприємств, вирішення соціальних і екологічних проблем сільських громад [1].

При формуванні стратегії інноваційного розвитку підприємств АПК необхідно враховувати особливості інновацій в агропромисловій сфері:

- висока ризикованість інноваційної діяльності в агропромисловій сфері;
- відсутність досвіду роботи з інноваційними проектами в агропромисловому виробництві;
- слабка матеріально-технічна база підприємств АПК.

У процесі інноваційної діяльності необхідно враховувати галузеву специфіку підприємств АПК та їхньої кінцевої продукції, а саме: поєднання різних сфер діяльності, переважно сезонний характер виробництва та швидкопсувний характер продукції, необхідність створення умов для перевезення та зберігання продукції тощо.

Інноваційні агротехнології знаходять застосування передусім у агрохолдингах, кожен з яких контролює десятки і сотні тисяч гектарів землі. Тому проекти впровадження агротехнологій, враховуючи високу вартість сучасних машин та устаткування, а також капітальні інвестиції у сферу переробки сільськогосподарської продукції, переважно пов'язані з багатомільйонними витратами [2].

На впровадження екоінновацій на підприємствах впливають різноманітні чинники, які одночасно як перешкоджають, так і сприяють їх розвитку, зокрема такі, як:

- організаційно-економічні: нестача інвестиційних ресурсів для фінансування інноваційних проектів, відсталість матеріальної і науково-технічної бази, відсутність резервних потужностей, домінування спрямованості економічних інтересів підприємця на звичайне виробництво;

– фінансово-кредитні: недоступність фінансових ресурсів, недосконалість системи оподаткування інноваційної діяльності, існуючі високі відрахування з фонду оплати праці;

– політико-правові: мінливість і нестабільність законодавчої бази, існування обмежень з боку податкового, патентно-ліцензійного законодавства;

– управлінські: недосконала структура управління, переважання вертикальних потоків інформації, орієнтація виробників на вже існуючі ринки та короткострокову окупність інвестицій, неузгодженість інтересів учасників інноваційних процесів;

– соціально-психологічні: страх і опір змінам, що можуть спричинити негативні наслідки для колективу підприємства, небажання змінювати існуючі способи виробництва, робочі місця, поведінку та традиції, невизначеність [3].

Інноваційний ризик – це ймовірність втрат, що виникають при вкладенні підприємницькою фірмою засобів у виробництво нових товарів (послуг), які, можливо, не знайдуть очікуваного попиту на ринку.

Можна виділити кілька видів інноваційних ризиків, найбільш характерних для сучасних умов:

- ризики помилкового вибору інноваційних проектів;
- ризик незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування;
- ризик невиконання господарських договорів;
- маркетингові ризики поточного постачання й збуту.
- ризик, пов'язаний із забезпеченням прав власності [2].

Останніми роками в розвинених країнах світу реалізується концепція керівництва аграрними підприємствами, організаціями та фірмами, яка ґрунтується на принципі оптимального співвідношення «ефект – витрати – ризик». Науковою основою такого підходу є економіко-математичне моделювання, а базою – положення системного аналізу.

В сільському господарстві економіко-математичні методи використовуються у трьох основних напрямках: розробка та розв'язання економіко-математичних задач внутрішньогосподарського аналізу і планування; розробка та розв'язання економіко-математичних задач на рівні агропромислових об'єднань і окремих ланок агропромислового комплексу; розробка та планування економіко-математичних задач галузевого аналізу і планування [4].

Проте, в рамках якоїсь однієї, навіть ретельно розробленої моделі, неможливо домогтися повністю адекватного відображення закономірностей сільськогосподарського виробництва. Тому деякі спеціалісти пропонують перейти до

системи економіко-математичних моделей параметрів, характеристик, стану та поведінки у зовнішньому середовищі взаємопов'язаних економічних процесів з урахуванням складної структури організації. На цій основі може бути побудована галузева система моделей, яка може бути використана в автоматизованих системах управління агропромисловим комплексом [5].

Для залучення інвестицій, перш за все, необхідно вирішити проблеми макроекономічної стабілізації та активізувати всі фактори економічного регулювання інвестиційної діяльності. Тому одним із необхідних напрямків діяльності є ефективна інвестиційна політика, спрямована на широкомасштабне залучення зовнішніх джерел інвестицій, збалансовану державну інвестиційну політику у сільському господарстві та підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору[6].

Перелік джерел інформації:

1. Волчанська Л.В. Формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств. Дис-ція на здобуття наук. ст. канд. екон. наук. Дніпро. 2017
2. Мазнев Г.Є. Проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2014. №9. С. 5-13.
3. Фугело П.М. Економіко-математичне моделювання як складова системи управління ризиками інновацій в сільськогосподарському виробництві. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави»*. Дніпропетровськ. №9. С. 50-54
4. Дьяченко Н.К. Особливості застосування математичних методів та моделей в управлінні аграрними підприємствами. *Агросвіт*. 2020. №9. С. 121-126.
5. Вигівська Ю.І., Шикова О.М. Моделювання діяльності підприємств агропромислового комплексу. *Економіка АПК*. 2011. №6. С. 6-9
6. Savitska S., Fugelo P. Economic evaluation of investment activity of agricultural enterprises in Ukraine. *Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy: materials of the international scientific conference on June 7–8, 2018. Warsaw.*